

Філософія

УДК 316.4:351.86

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20121722>

**Соціальна солідарність як фундаментальний механізм колективного
безпекового мислення**

Весеньов Євген Володимирович,

аспірант кафедри філософських, політичних і психологічних студій,

Черкаський державний технологічний університет,

м. Черкаси, Україна, <https://orcid.org/0009-0002-6304-2868>

Прийнято: 27.04.2026 | Опубліковано: 11.05.2026

***Анотація.** Актуалізацію проблематики соціальної солідарності зумовлено зростанням комплексних безпекових викликів, що потребують не лише інституційних, а й суспільно інтегрованих механізмів реагування. У сучасних умовах безпека дедалі більше залежить від здатності соціуму до консолідації, узгодження дій та формування спільного безпекового бачення.*

***Метою** статті є обґрунтування соціальної солідарності як фундаментального механізму формування колективного безпекового мислення шляхом виокремлення її структурних компонентів, аналізу рівнів прояву та визначення механізмів трансформації у колективні безпекові практики.*

***Методологічну** основу дослідження становлять системний, структурно-функціональний та аналітико-синтетичний підходи, що дали змогу комплексно дослідити взаємозв'язки між складниками соціальної солідарності, рівнями соціальної взаємодії та формами безпекової поведінки. **У результаті дослідження** систематизовано структурні компоненти соціальної*

солідарності (когнітивний, ціннісний, поведінковий та інституційний), які формують підґрунтя колективного безпекового мислення. Визначено взаємозв'язок між рівнями соціальної солідарності та типами безпекових практик, який виявляється у переході від індивідуальних, реактивних стратегій до колективно-стратегічних моделей реагування. Обґрунтовано механізм трансформації соціальної солідарності у колективне безпекове мислення як послідовний і циклічний процес, що охоплює формування довіри, узгодження цінностей, розвиток комунікації, координацію дій та інституціоналізацію спільного досвіду. **Висновки.** Соціальна солідарність виконує інтегративну та трансформаційну функції у гарантуванні безпеки, являючи собою базову передумову формування узгоджених моделей колективної поведінки. Доведено, що її ефективність визначається не лише наявністю окремих компонентів, а й рівнем їхньої взаємодії та узгодженості у межах соціальної системи. Отримані результати можуть бути використані для удосконалення підходів до формування безпекових стратегій на різних рівнях соціальної організації, зокрема розроблення політик, спрямованих на підвищення соціальної згуртованості та стійкості суспільства до сучасних викликів.

Ключові слова: соціальна інтеграція, безпекове мислення, колективна поведінка, довіра, соціальні практики, суспільна взаємодія, інституційна взаємодія.

Social solidarity as a fundamental mechanism of collective security thinking

Yevhen Vesenov,

Postgraduate Student of the Department of Philosophical, Political and Psychological Studies, Cherkasy State Technological University, Cherkasy, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0002-6304-2868>

Abstract. *The relevance of social solidarity stems from the growing complexity of security challenges, which require not only institutional but also socially integrated response mechanisms. In contemporary conditions, security increasingly depends on society's ability to consolidate and coordinate actions and to develop a shared security vision. The objective of the article is to substantiate social solidarity as a fundamental mechanism for the formation of collective security thinking by identifying its structural components, analyzing its manifestations at different levels, and determining the mechanisms by which it transforms into collective security practices. The research methodological basis includes systemic, structural-functional, and analytical-synthetic approaches, which enable a comprehensive examination of the interrelations among the components of social solidarity, levels of social interaction, and forms of security behavior. Results. The study systematizes the structural components of social solidarity (cognitive, value-based, behavioral, and institutional), which form the foundation of collective security thinking. The relationship between the levels of social solidarity and types of security practices is established, manifested in the transition from individual, reactive strategies to collective, strategic models of response. The mechanism of transforming social solidarity into collective security thinking is substantiated as a sequential and cyclical process encompassing the development of trust, alignment of values, communication processes, coordination of actions, and the institutionalization of shared experience. Conclusions. Social solidarity performs both integrative and transformative functions in ensuring security, acting as a key prerequisite for the formation of coordinated models of collective behavior. It is proven that its effectiveness depends not only on the presence of individual components but also on the level of their interaction and coherence within the social system. The obtained results can be applied to improve approaches to developing security strategies at different levels of social organization, as well as to design*

policies aimed at strengthening social cohesion and societal resilience to contemporary challenges.

Keywords: *social integration, security thinking, collective behavior, trust, social practices, social interaction, institutional interaction.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується зростанням кількості та складності безпекових викликів, які мають багатовимірний і взаємопов'язаний характер. Традиційні підходи до гарантування безпеки, орієнтовані переважно на інституційні механізми, виявляються недостатніми в умовах високої динаміки ризиків та невизначеності. У зв'язку з цим зростає значення соціальних чинників, зокрема здатності суспільства до консолідації, взаємодії та вироблення узгоджених моделей реагування на загрози.

У цьому контексті особливого значення набуває соціальна солідарність як явище, що забезпечує інтеграцію індивідів і груп у єдине соціальне ціле. Водночас її роль у формуванні колективного безпекового мислення залишається обмежено концептуалізованою, оскільки переважна більшість досліджень зосереджено на окремих аспектах солідарності або безпеки, не враховуючи їхнього системного впливу.

Зв'язок цієї проблеми із важливими науковими та практичними завданнями полягає у необхідності розроблення нових підходів до формування безпеки, що враховують соціальну природу ризиків та значення колективної поведінки. Результати дослідження можуть бути використані для формування ефективних стратегій суспільної взаємодії, підвищення рівня довіри та розвитку механізмів колективного реагування на загрози.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд наукових джерел засвідчує складність і багатовимірність дослідження соціальної солідарності як фундаментального механізму формування колективного безпекового

мислення. Сучасні наукові підходи демонструють поступовий перехід від вузького трактування солідарності як соціального явища до її розуміння як системного ресурсу гарантування безпеки, що інтегрує когнітивні, ціннісні та поведінкові аспекти суспільного розвитку.

Так, на феномені суспільного уявного як механізмі солідаризації акцентує Т. Новаченко, обґрунтовуючи його роль у формуванні спільних смислів і колективної ідентичності, що є передумовою узгодженого сприйняття безпекових викликів [1]. Правовий вимір забезпечення прав національних меншин у контексті розширення розуміння солідарності через інклюзивність та рівність як основних умов соціальної стабільності розглядають Ю. Бідзіля та Д. Таран [2].

У цьому аспекті аксіологічний вимір безпечного існування соціальних систем розглядають Ю. Калиновський та С. Жданенко, акцентуючи на значенні ціннісної єдності як основи стійкості в умовах турбулентності [3]. Одночасно ідентичність як ядро соціальної солідарності, яке сприяє розумінню механізмів формування спільного безпекового бачення на рівні соціуму, визначає О. Палагнюк [4].

Подальше розгортання соціально-психологічного підходу та аналіз внутрішніх механізмів солідарності в умовах суспільних трансформацій, зокрема роль довіри, емпатії та колективних установок, здійснює О. Палагнюк. Це створює підґрунтя для розуміння переходу від індивідуальних до колективних моделей реагування на загрози [5].

Проблематику соціальної безпеки як складника ширшого безпекового контексту розкривають З. Варналій, Р. Білик та М. Хмелевський, визначивши її як системну характеристику суспільства, що відображає рівень захищеності соціальних інтересів [6]. Додатково, місце соціальної безпеки у загальнонаціональній структурі аналізує І. Білоус, підкреслюючи її стратегічне значення [7].

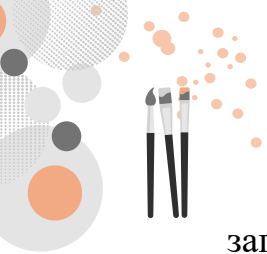
Зокрема, соціальну безпеку на рівні особистості, інтегруючи мікрорівень аналізу у загальну модель безпекового мислення, розглядає Н. Буняк [8]. Аналізуючи процеси мілітаризації, на трансформації соціальних відносин під впливом безпекових загроз наголошує П. Лисянський. Це актуалізує роль солідарності як компенсаторного механізму соціальної стабілізації [9].

Міждисциплінарний вимір соціальної солідарності розкриває О. Палагнюк, обґрунтовуючи її значення для збереження цілісності суспільства та підкреслюючи інтегративний потенціал цього явища [10]. Відповідно, ідею культури солідарності, акцентуючи на її нормативних і функціональних характеристиках, що формують підґрунтя для стійких соціальних практик, розвиває Г. Захарчин [11].

Крім того, взаємодію соціальної безпеки та згуртованості аналізують В. Кирилюк, О. Колядич та О. Шевчук, виявляючи синергетичний ефект їхнього поєднання у процесі забезпечення стабільності суспільства [12]. Водночас, підкреслюючи роль інформаційного середовища у формуванні колективних уявлень та поведінкових моделей, Ю. Бідзіля розглядає інформаційну безпеку в умовах гібридних загроз [13].

На соціальній відповідальності як управлінській категорії, що сприяє формуванню відповідальної поведінки та підвищенню рівня довіри у соціальних системах, наголошують І. Юр та Й. Ситник [14]. А механізми формування корпоративної соціальної відповідальності досліджує Ф. Мей, екстраполюючи ці підходи на ширший соціальний контекст як інструмент посилення солідарності [15].

Відповідно до проблематики виробництво соціальної солідарності у модерній світ-системі вивчають М. Булатевич та Л. Черній, підкреслюючи її залежність від глобальних процесів та структурних трансформацій [16]. Насамкінець сценарії культурної резильєнтності молоді в умовах гібридних

загроз, безпосередньо пов'язаних із формуванням адаптивного та колективно орієнтованого безпекового мислення, моделює А. Лупина (А. Lupyna) [17].

Таким чином, аналіз наукових джерел показує, що сучасні дослідження охоплюють окремі аспекти соціальної солідарності, безпеки та колективної поведінки, проте залишаються фрагментарними щодо їхньої інтеграції у єдину концептуальну модель. Проте більшість авторів зосереджується або на ціннісно-нормативних засадах солідарності, або на функціональних характеристиках безпеки, що зумовлює необхідність комплексного підходу до їхнього поєднання. Саме це актуалізує дослідження соціальної солідарності як цілісного механізму формування колективного безпекового мислення, яке передбачає одночасне урахування її структурних компонентів, рівнів прояву та трансформаційних процесів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Усупереч значному обсягові наукових досліджень у сфері соціальної солідарності та безпеки, низка важливих аспектів цієї проблематики залишається недостатньо розробленою. Відсутня цілісна структурна модель соціальної солідарності, яка б давала змогу системно пояснити її вплив на формування колективного безпекового мислення. А наявні підходи, як правило, обмежуються аналізом окремих компонентів, не розкриваючи їхньої взаємодії.

Зокрема, малодослідженим є питання диференціації проявів соціальної солідарності на різних рівнях соціальної організації та їхнього впливу на типи безпекових практик. Це зумовлено складністю емпіричного вимірювання таких процесів і відсутністю узагальнених аналітичних моделей. Крім того, потребує уточнення механізм трансформації соціальної солідарності у колективне безпекове мислення. Одночасно невисвітленими залишаються проблеми послідовності та взаємозв'язку процесів, що забезпечують перехід від соціальних установок до узгоджених колективних дій.

Така неузгодженість викликана фрагментарністю наукових підходів, міждисциплінарним характером проблеми та відсутністю єдиної методологічної основи для її дослідження. Отже, розв'язання зазначених аспектів є важливим для поглиблення розуміння соціальних механізмів безпеки та підвищення ефективності практичних заходів у цій сфері.

Формулювання цілей статті (визначення завдання). Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування соціальної солідарності як фундаментального механізму формування колективного безпекового мислення.

Для досягнення мети дослідження визначено такі завдання:

1. Виокремити та систематизувати структурні компоненти соціальної солідарності, що визначають її роль у формуванні колективного безпекового мислення.
2. Дослідити взаємозв'язок між рівнями соціальної солідарності та типами безпекових практик, окресливши особливості їхнього прояву на індивідуальному, груповому та суспільному рівнях.
3. Обґрунтувати механізми трансформації соціальної солідарності у колективне безпекове мислення, визначивши основні процеси та чинники впливу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні трансформаційні процеси, що охоплюють соціальні системи, актуалізують необхідність переосмислення ролі соціальних чинників у гарантуванні безпеки держави. Відповідно, особливого значення набуває соціальна солідарність як здатність суспільства до консолідації, узгодження інтересів і формування спільних моделей реагування на загрози. Вона виходить за межі традиційного розуміння як морально-етичної категорії та є функціональним механізмом, який забезпечує стійкість соціальних систем у кризових умовах. Важливим є те, що рівень розвитку соціальної солідарності безпосередньо впливає на характер

безпекового мислення – від індивідуалізованих стратегій виживання до колективно орієнтованих моделей дії.

Наукові підходи засвідчують тісний взаємозв'язок між ціннісною єдністю, соціальною довірою та ефективністю безпекових практик у суспільстві [3, с. 30; 11]. Але в умовах соціальних трансформацій і гібридних загроз відбувається ускладнення механізмів соціальної взаємодії, що вимагає їхнього системного аналізу [12, с. 59].

У цьому контексті осмислення соціальної солідарності як фундаментального механізму колективного безпекового мислення потребує її структурної декомпозиції, яка дає змогу виявити внутрішні зв'язки між основними елементами цього явища. У сучасних дослідженнях наголошується, що солідарність формується на перетині ідентичності, цінностей та соціальної взаємодії, що визначає її багаторівневу природу [4, с. 464]. Водночас її функціонування у безпековому вимірі пов'язане зі здатністю соціальних систем забезпечувати узгодженість дій і стійкість до зовнішніх та внутрішніх викликів.

З огляду на це доцільним є розгляд соціальної солідарності як цілісної, але внутрішньо диференційованої системи, яка інтегрує когнітивні, ціннісні, поведінкові та інституційні компоненти. Такий підхід сприяє не лише систематизації наявних наукових методів, але й побудові аналітичної основи для дослідження механізмів формування колективного безпекового мислення (рис. 1).

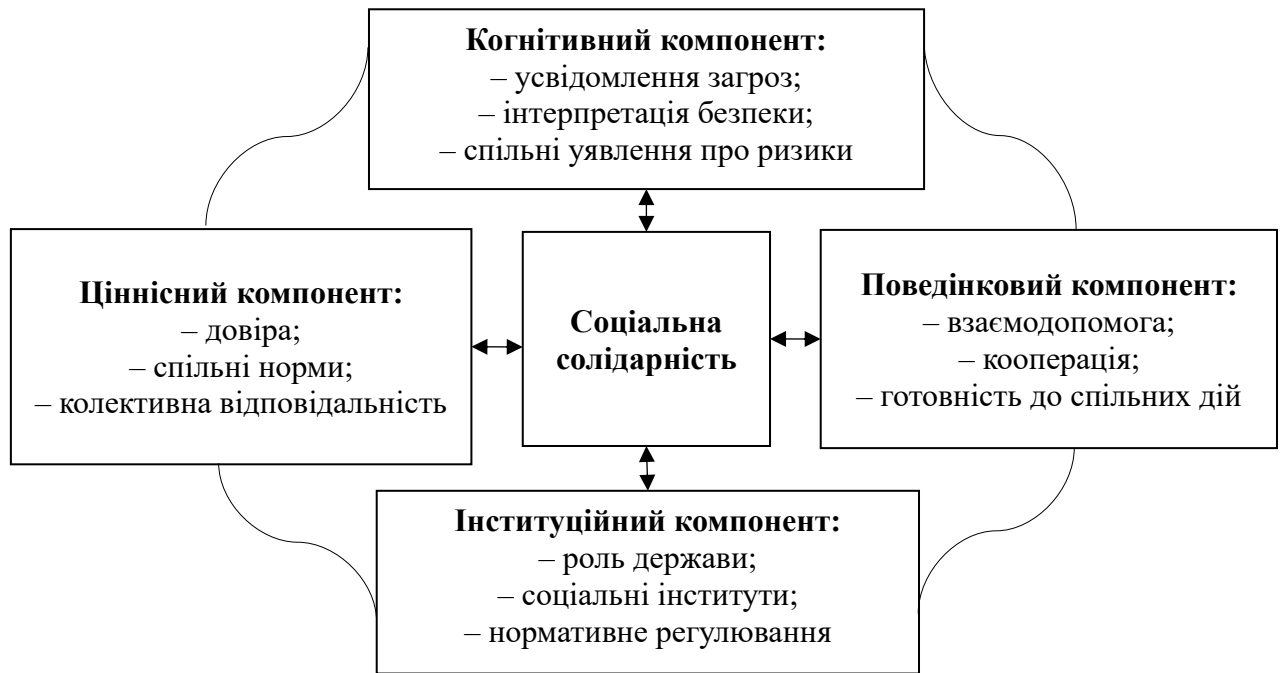

Рис. 1. Структурні компоненти соціальної солідарності у формуванні колективного безпекового мислення

Джерело: сформовано автором на основі [3, с. 31; 4, с. 465; 5, с. 67]

Запропонована структурна модель дає змогу концептуалізувати соціальну солідарність як складний інтегративний механізм, у межах якого відбувається узгодження індивідуальних уявлень, колективних цінностей, соціальних практик та інституційних впливів. Це забезпечує перехід від декларативного розуміння солідарності до її аналітичної операціоналізації у системі безпекових досліджень. Таким чином, підтверджено, що ефективність колективного безпекового мислення визначається не лише наявністю окремих компонентів, а передусім рівнем їхньої узгодженості та взаємопідсилення.

Зокрема, порушення взаємозв'язків між когнітивним і ціннісним компонентами призводить до викривлення сприйняття загроз, тоді як слабкість поведінкового або інституційного рівнів унеможливорює реалізацію скоординованих дій. Отже, соціальна солідарність функціонує як системоутворювальний чинник, який забезпечує цілісність і адаптивність безпекового мислення в умовах зростання невизначеності та ризиків.

За цих умов визначення структурних компонентів соціальної солідарності окреслює її внутрішню організацію, однак не вичерпує розуміння особливостей її функціонування у безпековому вимірі. Важливим наступним етапом є аналіз процесу реалізації її компонентів на різних рівнях соціальної взаємодії, формуючи відповідні моделі безпекового мислення. Це призводить до оцінювання соціальної солідарності не лише як структурного цілісного, а і як ієрархічно організованого явища, у межах якого формуються різні моделі безпекового мислення залежно від рівня соціальної взаємодії.

Відповідно, кожен рівень цієї структури характеризується специфічними механізмами координації дій, ступенем довіри та типами реагування на загрози, що підтверджується сучасними дослідженнями соціальної безпеки та згуртованості [6, с. 107]. Водночас трансформація безпекових практик відбувається у напрямі їхнього ускладнення та інституціоналізації, особливо виразно виявляючись під час зростання соціальних ризиків і гібридних викликів [9, с. 28]. За таких умов виникає потреба у системному зіставленні рівнів соціальної солідарності із відповідними формами безпекового мислення та поведінки. Різномірний характер соціальної солідарності зумовлює відмінності у типах безпекового мислення та відповідних практиках реагування на загрози [8].

З огляду на зазначене, безпекові практики на різних рівнях соціальної організації набувають дедалі більш колективного та інституціоналізованого характеру, що відображає ускладнення механізмів соціальної взаємодії. Це потребує їхнього узагальнення через зіставлення відповідних рівнів соціальної солідарності, які дають змогу виявити внутрішню логіку переходу від індивідуальних до колективно орієнтованих стратегій (табл. 1).

Таблиця 1

Зв'язок рівнів соціальної солідарності та типів безпекових практик

Рівень соціальної солідарності	Тип безпекового мислення	Характерні безпекові практики
Індивідуальний	Ризико орієнтоване	Самозахист, уникнення загроз, індивідуальні адаптаційні стратегії
Груповий	Довірче	Взаємодопомога, кооперація, неформальна координація дій
Суспільний	Стратегічне	Колективна мобілізація, інституційна взаємодія, формування політик безпеки

Джерело: сформовано автором на основі [6, с. 107; 8; 12, с. 60]

Тож, систематизація взаємозв'язків між рівнями соціальної солідарності та безпековими практиками сприяє визначенню не лише їхньої ієрархічної упорядкованості, а й функціональної залежності між рівнем соціальної згуртованості та характером безпекового мислення. Так, з'ясовано, що зі зростанням рівня солідарності відбувається перехід від індивідуалізованих, реактивних стратегій до колективно скоординованих і проактивних моделей формування безпеки.

Водночас кожен рівень не існує ізольовано, а формує взаємопов'язану систему, у межах якої індивідуальні практики можуть масштабуватися до групових і суспільних, а інституційні рішення впливають на поведінку окремих індивідів. Така модель дає змогу трактувати соціальну солідарність як багаторівневий механізм, що забезпечує узгодженість безпекових дій у суспільстві.

Отже, розвиток соціальної солідарності є визначальною умовою переходу від фрагментарного реагування на загрози до формування цілісної системи колективного безпекового мислення, здатної ефективно функціонувати в умовах зростання викликів та невизначеності сучасного соціального середовища.

Виявлені закономірності взаємозв'язку між рівнями соціальної солідарності та типами безпекових практик обґрунтовують формування колективного безпекового мислення, яке має не лише структурний і рівневий, але й процесуальний характер. З іншого боку, наявність солідарності ще не гарантує ефективної колективної дії, оскільки визначальним є механізм її актуалізації у конкретних соціальних умовах. У цьому контексті особливого значення набуває дослідження динаміки переходу від ціннісно-нормативної єдності до узгоджених практик реагування на загрози.

Сучасні дані демонструють, що цей перехід опосередковується комунікативними процесами, рівнем соціальної довіри та впливом інституційного середовища [5, с. 68; 12]. Проте в умовах гібридних викликів і зростання інформаційних впливів значно ускладнюється сама логіка формування колективних рішень [13], що вимагає їхнього концептуального моделювання (рис. 2) та зумовлює необхідність розгляду соціальної солідарності не лише як стану або ресурсу, а як процесу, що розгортається у часі та має чітко окреслені етапи трансформації.

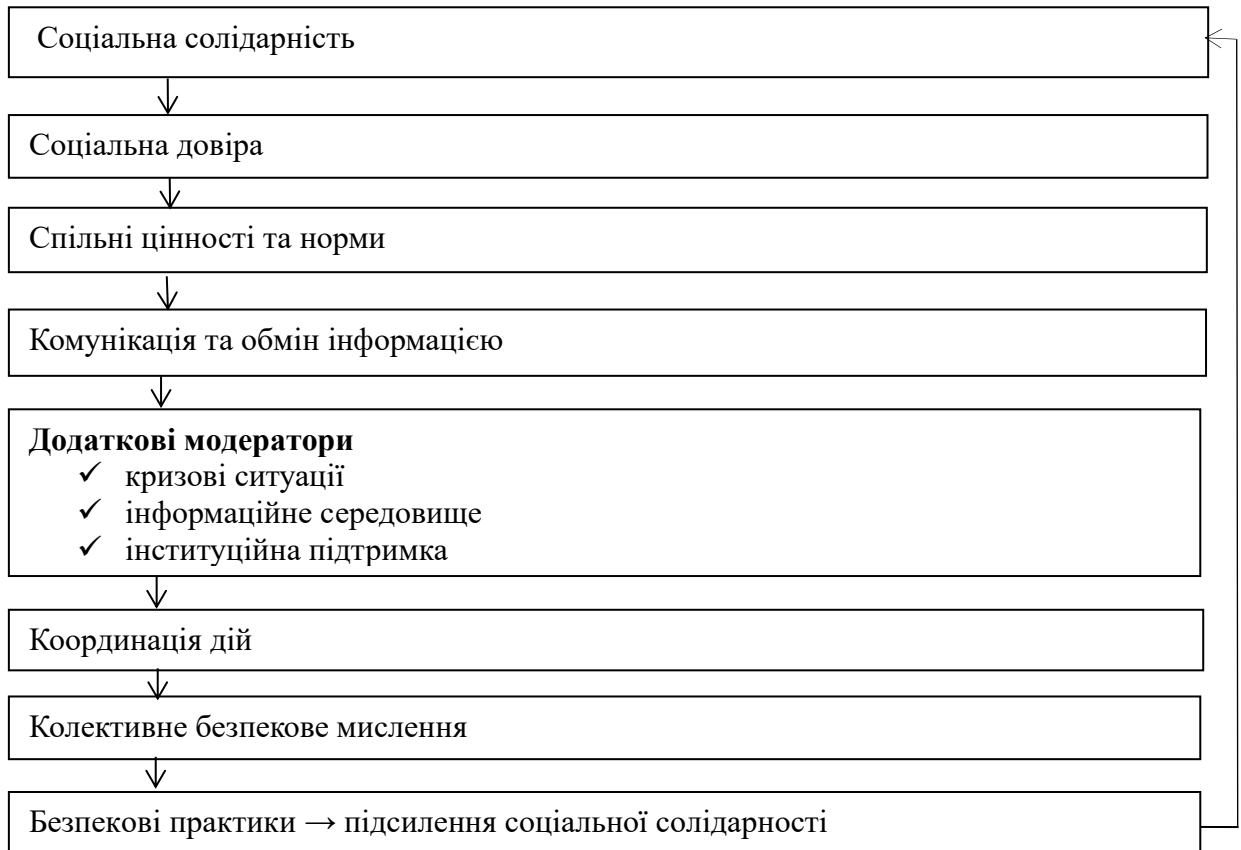
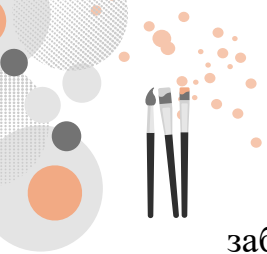

Рис. 2. Механізм трансформації соціальної солідарності у колективне безпекове мислення

Джерело: сформовано автором на основі [1, с. 51; 10, с. 83; 15]

Побудована процесна модель дає змогу розкрити внутрішню логіку трансформації соціальної солідарності у колективне безпекове мислення як послідовний і водночас циклічний процес, який поєднує когнітивні, ціннісні та поведінкові виміри соціальної взаємодії. Визначено, що вирішальними умовами такої трансформації є наявність стійкої соціальної довіри, узгодженості ціннісних орієнтацій та ефективних каналів комунікації, які забезпечують координацію дій у відповідь на загрози.

У цьому аспекті принциповим є те, що колективне безпекове мислення не виникає спонтанно, а формується як результат накопичення та інституціоналізації спільного досвіду взаємодії. Це обґрунтовує аналіз соціальної солідарності як динамічного ресурсу, відтворення якого

забезпечується через зворотний зв'язок у процесі формування колективного безпекового мислення, коли узгоджені дії та накопичений досвід взаємодії сприяють зміцненню довіри та соціальної згуртованості.

Одночасно модель демонструє наявність критичних точок у цьому процесі, зокрема на етапах комунікації та координації, де можливі викривлення інформації, дефіцит довіри або інституційні дисфункції. Саме ці зони визначають уразливість колективного безпекового мислення в умовах криз і гібридних загроз.

Таким чином, соціальна солідарність постає не лише як передумова, але і як механізм відтворення безпекового мислення, що обґрунтовує здатність суспільства до узгодженого, проактивного та адаптивного реагування на виклики сучасності. Зокрема, вона є системоутворювальним чинником безпеки, інтеграція якого у практики управління та суспільної взаємодії є необхідною умовою підвищення стійкості соціальних систем у довгостроковій перспективі.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу сформувати цілісне уявлення про соціальну солідарність як фундаментальний механізм колективного безпекового мислення.

Систематизація структурних компонентів соціальної солідарності сприяла її визначенню як багатовимірної системи, що поєднує когнітивні, ціннісні, поведінкові та інституційні елементи. Аналіз взаємозв'язку між рівнями соціальної солідарності та безпековими практиками засвідчив наявність закономірного переходу від індивідуально орієнтованих до колективно-стратегічних моделей реагування. Обґрунтування механізму трансформації визначило послідовність процесів, які забезпечують формування узгодженого безпекового мислення на рівні соціуму. Отримані результати підтверджують, що соціальна солідарність виконує центральну

роль у забезпеченні ефективного реагування на сучасні виклики, являючи собою не лише інтегративний, а й трансформаційний ресурс суспільства.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на емпіричну верифікацію запропонованих моделей, зокрема на використання міждисциплінарних підходів та поєднання соціологічного аналізу із методами оцінювання даних та моделювання соціальних процесів. Це сприятиме поглибленню розуміння механізмів формування безпекового мислення та підвищенню практичної значущості отриманих результатів.

Список використаних джерел

1. Новаченко Т. В. Суспільне уявне як сучасний механізм солідаризації української нації. *Український соціум*. 2022. № 2. С. 51–58. DOI: <https://doi.org/10.15407/socium2022.02.051>.
2. Бідзіля Ю. М., Таран Д. П. Конституційні аспекти забезпечення прав національних меншин в Україні. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. № 14. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16869735>.
3. Калиновський Ю., Жданенко С. Безпечне існування соціальних систем у турбулентному світі: аксіологічний контекст. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2022. Т. 3, № 54. С. 30–46. DOI: <https://doi.org/10.21564/2663-5704.54.265591>.
4. Палагнюк О. Ідентичність як сутнісне ядро соціальної солідарності. *Наукові перспективи*. 2022. № 2 (20). С. 463–483. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-2\(20\)-463-483](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-2(20)-463-483).
5. Палагнюк О. В. Соціально-психологічні аспекти соціальної солідарності в умовах суспільних трансформацій: спроба концептуалізації. *Науковий вісник ХДУ Серія Психологічні науки*. 2022. № 1. С. 67–78. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2022-1-9>.

6. Варналій З. С., Білик Р. Р., Хмелевський М. О. Соціальна безпека України: сутність, проблеми та шляхи забезпечення. *Економічний вісник університету*. 2020. № 45. С. 105–114. DOI: <https://doi.org/10.31470/2306-546X-2020-45-105-114>.
7. Білоус І. І. Поняття соціальної безпеки та її роль в системі національної безпеки держави. *Ефективна економіка*. 2019. № 3. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.3.41>.
8. Буняк Н. Соціальна безпека людини: сутність та шляхи забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-68>.
9. Лисянський П. Л. Процеси мілітаризації суспільства в країнах пострадянського простору як загроза безпековій ситуації в європейському регіоні. *Актуальні проблеми політики*. 2024. № 74. С. 27–38. DOI: <https://doi.org/10.32782/app.v74.2024.4>.
10. Палагнюк О. Соціальна солідарність в контексті пошуку шляхів досягнення і збереження цілісності суспільства: міждисциплінарний аналіз. *Проблеми політичної психології*. 2021. Т. 24, № 10. С. 83–103. DOI: <https://doi.org/10.33120/pppp-Vol24-Year2021-66>.
11. Захарчин Г. Культура солідарності: основні аспекти, принципи та функції. *Економіка та суспільство*. 2025. № 82. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-78>.
12. Кирилук В., Колядич О., Шевчук О. Соціальна безпека та згуртованість: сучасні підходи щодо їх взаємодії. *Економічний аналіз*. 2023. Т. 33, № 1. С. 59–65. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.01.059>.
13. Бідзіля Ю. М. Державна політика інформаційної безпеки в умовах гібридних загроз. *Український політико-правовий дискурс*. 2025. № 17. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17757320>.

14. Юр І., Ситник Й. Роль та принципи соціальної відповідальності в системі управління підприємствами. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2024. № 1. С. 8–13. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-11-1>.

15. Мей Ф. Чинники та механізм формування корпоративної соціальної відповідальності підприємств, які провадять зовнішньоекономічну діяльність. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-75>.

16. Булатевич М. М., Черній Л. В. Особливості виробництва соціальної солідарності в модерній світ-системі. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2025. № 2 (66). С. 6–13. DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2025.2\(66\).337533](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2025.2(66).337533).

17. Lupyna A. Modeling scenarios for cultural resilience among youth in conditions of hybrid information threats. *Вісник гуманітарних наук*. 2026. № 16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18937107>.